

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Hjältabergets naturreservat*

Objektnummer	2053302
Län	Västernorrland
Kommun	Sollefteå
Socken	Långsele
Fastighet	Hjälta 1:21 Hjälta 1:27
Markägare	SCA Skog AB
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Ungefär 6,5 km västnordväst om Sollefteå centrum.
Mittpunkt	x: 607689,6 y: 7008295 (SWEREF 99)
Areal [hektar]	49,4
Prod skogsmark [ha]	44,1
Naturtyper [ha]	granskog 17 tallskog 14 barrblandskog 7 lövblandad barrskog 5,6 hällmarkstallskog 5,2 ungskog 0,5 myr 0,1

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och en värdefull naturmiljö, närmare bestämt en barrnatskog. Denna hyser redan idag, jämfört med omgivande skogsmark, mycket av de strukturer såsom döda stående och liggande träd som är kännetecknande för naturligt fungerande skogsekosystem. Nybildning av strukturer sker också fortlöpande, vilket gör att vissa naturvärden med tiden kan förväntas utvecklas än mer.

Syftet ska uppnås genom att delar av området med långt gången succession av gran, utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. I talldominerade delar av området är det önskvärt att brandprägel om möjligt upprätthålls genom naturvårdsbränning. I andra hand kan metoder som hämmar vissa av brandens effekter vara aktuella.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga väg, stig eller spång.
- 5 anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.
- 9 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller ej uttransport av fällda älgar, björnar och annat högvilt, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 10 uppföra jaktorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 eventuell anläggning och underhåll av stigar.
- 4 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.
- 5 eventuellt uppförande och underhåll av rastplats.
- 6 eventuella kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp, anläggande av mineraljordssträngar samt spridning av lavbålfragment efter bränning. Föreskriften gäller främst i en del av reservatet, se bilaga 1, men även övriga intilliggande delar kan till mindre del nyttjas för att trygga säkra gränser för bränning.
- 7 eventuellt tillskapande av mer ljusöppna förhållanden kring ett mindre antal äldre tallar, genom ringbarkning eller fällning av intillstående granar. Föreskriften gäller i del av reservatet, se bilaga 1.
- 8 avlägsnande av eventuella främmande arter.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och marklevande färgsvampar.
- 3 framföra motordrivet fordon.
- 4 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 5 genom grävning eller på annat sätt skada mark och block.
- 6 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 7 utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, militära eller andra övningar, lägerverksamhet eller motsvarande.
- 8 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, bro, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 9 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av den kraftledning som löper omedelbart intill nordvästra delen av reservatet. Träd rotade i reservatet och som har fallit, eller hotar falla, över ledningen får kapas och ska lämnas i reservatet.

I sydvästra delen av reservatet finns en jaktstuga (se bilaga 1), en förrådsbyggnad och ett utedass. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av dessa befintliga byggnader för att upprätthålla det skick som de håller idag. Anläggningarna ska hållas i fortsatt gott skick. Förfaller byggnaderna kommer länsstyrelsen att, efter att ha sökt kontakt och samrått med stugägarna, om möjligt avlägsna dem. Nybyggnation är inte tillåten. Större träd som bedöms kunna falla på någon av byggnaderna får fällas. Vidare får trädplantor ryckas och buskar röjas inom 10 meter från byggnaderna. De fällda träden får kapas och nyttjas som ved i stugan. Inte heller ska föreskrifterna hindra nyttjande av mindre mängd medhavt bränsle till kök och liknande husbehov. Stugägarna ska utan hinder från reservatsföreskrifterna kunna kompostera avföring från dasset; det kan göras högst 100 m från byggnaderna och minst 20 m norr om bäcken söder om byggnaderna. Observera att det kan finnas andra regleringar för hantering av avföring. Föreskrifterna medger inte anläggning av rabatter och plantering av ditförda växter (se §§ A2 och A8). Reservatet hindrar inte stugägarna att röja den stig som löper åt västnordväst från stugorna ut ur reservatet och att framföra fyrhjuling eller motsvarande mindre fordon på stigen för transport av material till och från stugorna. Observera dock att övrigt regelverk kring terrängkörning gäller även i reservatet.

Avlägsnande av främmande arter (§ B8) kan efter tillstånd från länsstyrelsen utföras av markägaren.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

Tillstånd enligt föreskrift C7 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Föreskrift C9 ska inte hindra ringmärkning av fåglar i enlighet med övrigt regelverk.

Föreskrifterna ska inte hindra de åtgärder som krävs för att bekämpa okontrollerad brand i reservatet. All sådan bekämpning bör ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Reservatet är beläget på Hjältaberget, 200-270 meter över havet. Det utgörs av kuperad moränmark med inslag av lavklädda hållar. Berggrunden består av metagråvacka. I söder finns en bäck, och intill reservatet i nordväst löper en kraftledningsgata.

Uppe på höjderna är det gott om gamla grovgreniga tallar i 250 års-åldern. Torrakor förekommer här och var medan tallågor förekommer mycket sparsamt. I de lägre belägna delarna växer frisk, bitvis fuktig, blåbärsgrenskog som är tydligt yngre än de högre belägna tallarna. Ställvis finns mindre, frodiga partier med högorter. Grenskogen är väl skiktad och slutet, och det finns gott om granlångor. Lövträd förekommer tämligen frekvent. Området bär spår av brand.

Nästan hela området har höga naturvärden, antingen i form av död ved eller gamla träd, och skogen kan i delar betecknas som urskogsartad. I söder finns ett smärre parti med delvis trivial skog och delvis skog med lägre naturvärde som med tiden kommer att utveckla högre värden.

Bland arter noterade i området kan följande nämnas; garnlav, granticka, gränsticka, lunglav, rosenticka, talticka, violettgrå tagellav och ullticka, alla i rödlistekategori NT*, samt gräddticka, knärot och rynkskinn, alla i rödlistekategori VU*. Därtill finns äldre spår av mindre mörghorre.

Så vitt känt finns inga särskilda kulturmiljölämningar inom reservatsområdet.

Sammantaget utgörs det prioriterade bevarandevärdet av till delar urskogsartad barrnaturskog.

* NT = Nära hotad, VU = Sårbar, kategorier enligt 2020 års rödlista.

Ärendets beredning

År 2002 identifierade dåvarande Skogsvårdsstyrelsen fyra nyckelbiotoper om totalt 26 hektar inom reservatsområdet. De beskrevs som överlag urskogsartade med riklig förekomst av döda träd och lågor och stort inslag av senvuxna träd. Dessa nyckelbiotoper utgjorde cirka 44 % av brukningsenhetens skogsareal. År 2004 gjorde länsstyrelsen en naturvårdsinventering där bland annat Hjältaberget ingick.

Våren 2018 tog länsstyrelsen, med anledning av den höga andelen nyckelbiotoper, en första kontakt med markägarna. En mindre del hade varit föremål för diskussion om områdesskydd redan 2011, utan att något förverkligades. 2018 inleddes så ett bildande av naturreservatet, och 2019 och 2020 ingicks överenskommelser om inträngsersättning med markägarna.

Reservatsområdet ingår i ett naturvårdsobjekt hos länsstyrelsen (nr 83533).

Nyckelbiotoperna och naturvårdsobjektet finns redovisade i översiktsplanen för Sollefteå

kommun från år 2017. Stamelledningen i nordväst redovisas på karta under avsnittet Skydd och utpekande. Några motstående intressen finns inte redovisade.

Reservatet är beläget inom Ohredahke och Voernese samebyars renbetesområden.

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Remissyttranden har inkommit från Naturskyddsföreningen, Skogsstyrelsen, Sametinget och SCA Skog AB. Sveriges geologiska undersökning avstod från att yttra sig. Naturskyddsföreningen ser fram emot ett nytt reservat att besöka. Skogsstyrelsens har inga synpunkter. Sametinget anser att ett naturreservatsbildande är förenligt med renskötseln och andra samiska intressen. Vidare att det är viktigt att de samiska intressena respekteras och visas hänsyn i fortsatt förvaltning av reservatet. Sametinget menar att innan någon större skötselåtgärd genomförs eller någon ny anordning anläggs ska samråd ske med samebyarna. Inför eventuell naturvårdsbränning är det viktigt att ha dialog med berörda samebyar. Det är positivt att främmande arter ska tas bort om behov uppstår, inte minst contortatall som utgör ett hot mot renbete och ekosystemen. Sametinget påtar också att det inte framgår av remisshandlingarna om eller vilket inflytande samebyarna haft i ärendets beredning. SCA föreslår en skrivning kring underhåll av jaktorn.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av beslut och skötselplan. När det gäller renskötsel och andra samiska behov är länsstyrelsens bedömning att reservatets utformning inte försvårar dessa intressen. Som framgår av bifogade skötselplan ska länsstyrelsen innan eventuell naturvårdsbränning genomförs i god tid i planeringsfasen samråda med berörda samebyar. Länsstyrelsen har berett Ohredahke och Voernese samebyar möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget till naturreservat.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar, men under lång tid har uppenbarligen få rationella skogsbruksåtgärder vidtagits. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved kunnat fortgå. Strukturellt avviker därför skogarna tydligt från rationellt brukade bestånd. Med tiden kan man förvänta sig att skogen i vissa avseenden utvecklar än mer av vissa naturvärden. Områdets naturvärden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till miljöer med mer naturlig skogsdynamik. Ett bevarande av naturvärdena i området är följaktligen oförenligt med konventionellt skogsbruk och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

Reservatsbeslutet gör det möjligt för reservatsförvaltningen att anlägga stigar och rastplatser för besökare, och utföra naturvårdsbränningar. Mot bakgrund av det samlade förvaltningsbetinget för naturreservat i länet, är dock vår bedömning att det i dagsläget inte är motiverat att anlägga stigar och rastplatser. Förutsättningarna för naturvårdsbränning är

inte optimala, med praktiskt olämpliga avgränsningar och avsaknad av lättillgängligt vatten. Därtill ingår reservatet för närvarande inte i någon prioriterad bränningstrakt i länet. Sammantaget bör förvaltningen avvakta med bränningar. Istället bör reservatet inventeras på begränsade delar med äldre tall, där manuell fällning av andra trädslag kan vara motiverad för att gynna dessa enstaka tallar.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande förvaltningsinriktning, kan det finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens ska motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med 7 § 7 kap. miljöbalken, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv". Området rymms inom betinget för det regionala miljömålets första delmål från 2005, som anger att 1,8 % av länets produktiva skogsmark ska skyddas formellt. Prioriteringen av reservatet har gjorts i enlighet med både den nationella och den regionala strategin för formellt skydd av skog från 2017 respektive 2005. Dessa strategier prioriterar områdesskydd av delar av brukningsenheter med höga andelar nyckelbiotoper (se Ärendets beredning ovan).

Vidare bedömer vi att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, epost vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Pekka Bader telefon 0611-34 92 23, pekka.bader@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar, i Tidningen Ångermanland och i Nordsverige. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Therese Flodin, länsjurist, Adrian Nordlund, planhandläggare, samt Torbjörn Engberg, chef vid Enheten för skyddad natur.

Berit Högman
landshövding

Pekka Bader
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Skötselplan för *Hjältabergets naturreservat*

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen. Det står markägaren fritt att ta till vara det gränsvirke som avverkas då reservatsgränsen huggs upp.

Brand

Om okontrollerad brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning ska ske med så skonsamma metoder som möjligt och därmed största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Det finns så vitt känt inga samfälligheter eller gemensamhetsanläggningar som belastar reservatet. Det finns inte heller några avtal kring statens nyttjande av anslutande vägar.

Jakt

Anslag om pågående jakt bör sättas upp i anslutning till reservatstavlan (se skötselplanekarta). Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven älgdragare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (se beslutet § A9). Siktgator får inte röjas (§ A6). Eventuella befintliga jaktorn ägs av jakträttsinnehavaren och ska underhållas eller på samma plats ersättas eller rivas. Uppförande av nya jaktorn är tillåten endast efter tillstånd från länsstyrelsen (§ A10). Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (§ A6 och C1).

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i tre skötselområden. Det tredje området innefattar hela reservatet.

Skötselområde 1

Äldre tallskog

Observera att skötselområdet är ungefärligt avgränsat på skötselkartan.

Övergripande mål

Att upprätthålla och återskapa skog med brandpräglad beståndsstruktur. Detta innefattar naturskogselement såsom skadade, döda och döende träd, kolad ved samt lågor i olika åldrar och nedbrytningsstadier. Nya generationer av tall och ibland lövträd kommer upp i de brända områdena. Tallar som skadas i elden bildar kåda för att läka stamskadan vilket gör veden svårnedbruten. På så sätt kan tallarna bli mycket gamla för att småningom stå länge som torrakor.

Åtgärder

■ Bränningsplan

Vid reservatets bildande bedöms det inte motiverat att planera och genomföra naturvårdsbränning i området, på grund av praktiskt olämpliga gränser, avsaknad av lättillgängligt vatten, samt att reservatet inte är beläget i någon trakt prioriterad för naturvårdsbränning.

I den händelse bränning ändå planeras, ska samråd ske i ett tidigt skede med berörda samebyar. Därvid ska möjligheten att några år efter bränning strö ut marklavar av naturligt förekommande lavar behandlas. Detta för att snabbare återfå markbete för renar.

I en bränningsplan ska noga undersökas om det är praktiskt genomförbart att genomföra bränningar med tillräckligt hög säkerhet. Bränningsplanen ska beakta länsstyrelsens bränningsstrategi (beslutad 2015) samt de förslag som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Såväl mål med bränningarna som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planen.

Av beslutets bilaga 1 framgår att bränning kan genomföras i en del av reservatet, skötselområde 1, men att även skötselområde 2 till begränsad del kan nyttjas för att trygga säkra gränser för bränning.

■ Naturvårdsbränning

Om bränning genomförs ska följande beaktas: För att gynna olika organismer knutna till brand bör variation i intensitet och bränningsdjup eftersträvas. I möjligaste mån bör äldre, eventuellt sedan tidigare brandjudade, tallar skyddas från att dö i branden. Vissa torrakor och lågor bör skyddas från att fällas eller förbrännas.

Selektiva huggningsingrepp kan göras inför eventuell naturvårdsbränning. Med detta avses främst att upprätthålla säkerheten i utförandet, exempelvis genom att kvistrensa träd som riskerar att föra elden upp i kronskiktet, eller att fälla döda björkar med eldfängd näver intill yttergränser.

■ Fällning eller ringbarkning av gran

Som ett alternativ till naturvårdsbränning, om än inte täckande alla biologiska aspekter förknippade med bränning, kan fällningar eller ringbarkningar av gran genomföras på begränsade ytor. Skötselområdet bör inventeras på de delar som håller högst frekvens gamla tallar och död tallved. I dessa delar bör en mindre del av granarna fällas för att skapa mer solöppna förhållanden kring äldre tallar, till fromma för vissa vedlevande insekter och svampar. De fällda granarna lämnas i reservatet.

Skötselområde 2

Grandominerad skog

Observera att skötselområdet är ungefärligt avgränsat på skötselkartan.

Övergripande mål

Att miljöerna utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Att strukturer som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem, såsom gamla träd och döda stående och liggande träd, fortsatt skapas.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 3

Information och tillgänglighet.

Övergripande mål

Att låta området fortsatt vara tillgängligt för allmänheten, samt att besökare ska få relevant information om området.

Målindikatorer:

- Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavla(or) är på plats och i gott skick.

Åtgärder

- Information på hemsida
En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavla(or)
En informationstavla sätts förslagsvis upp vid väg strax utanför reservatet i sydost, se skötselkartan. Platsen för tavlan måste förankras hos markägaren.

Reservatsbeslutet medger att stigar och rastplatser anläggs för besökare. Som framgår av beslutet är det dock inte motiverat med sådana anläggningar under de förhållanden som råder när beslutet inrättas. Vid andra förhållanden skulle man kunna tänka sig en stigslinga som leder besökare genom såväl tall- som grandominerad gammelskog. En kan också tänka sig någon form av rastplats i anslutning till exempelvis högsta punkten i reservatet.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Information på hemsida	3	2021	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavla(or)	3	2021	engångsåtgärd	reservatsanslag
3	Bränningsplan	1		inför bränning	reservatsanslag
3	Naturvårdsbränning	1		vid behov	reservatsanslag
3	Fällning eller ringbarkning av gran	1	2022	vart 20:e år	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Inventeringar av organismer som typiskt förekommer i äldre naturskogar bör genomföras med cirka tio års mellanrum (vedlevande svampar, insekter, lavar, mossor).

Fasta foto- och mätpunkter bör läggas ut inför eventuell naturvårdsbränning, liksom i det fall selektiv avverkning av gran genomförs. Fotografering och mätning bör göras såväl före som under flera års tid efter bränning/huggning/ringbarkning. Mätningarna bör dokumentera förändringar av skogsstrukturella variabler som exempelvis trädmortalitet (se vägledning för naturvårdsbränning, länsstyrelsens rapport 2015:3, bilaga 6). Inventeringar av i första hand brandgynnade organismer, bland annat vissa insekter, bör också genomföras för att utvärdera åtgärdernas effekter.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
3	Informationstavla(or) är på plats och i gott skick.	löpande
3	Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande

Hjältabergets naturreservat

Skötselkarta
2020-12-09
Dnr: 511-8469-18

